

10. „HISTORIA KOŚCIELNA” EUZEBIUSZA: U POCZĄTKÓW HISTORIOGRAFII CHRZEŚCIJAŃSKIEJ

Wydział Filologii Klasycznej i Średniowiecznej, Seminarium Starożytnej Literatury Chrześcijańskiej oraz Biblioteka Uniwersytetu Bolońskiego **organizują w Bolonii 10 I 2008 r. jednodniową konferencję naukową** na temat: **„Historia Kościelna” Euzebiusza: u początków historiografii chrześcijańskiej** (*La „Storia Ecclesiastica” di Eusebio: alle origini della storiografia cristiana*). Podczas spotkania przewidziano następujące prelekcje: F. Calabi (Univ. di Pavia) – *Momenti ed aspetti della storiografia giudaica apologetica di periodo ellenistico e romano*; M. Wallraff (Univ. Basel) – *Gli inizi della storiografia universale cristiani: da Taziano a Giulio Africano*; O. Andrei (Univ. di Siena-Arezzo) – *I „Chronici Canones” di Eusebio di Cesarea: una rivelazione cronografica*; H. Amerise (Univ. di Perugia) – *Eusebio fra storiografia e teologia politica: dalla „Storia Ecclesiastica” agli scritti costantiniani*; V. Neri (Univ. di Bologna) – *Greci, romani e barbari: ethne e universalismi nella storiografia ecclesiastica*; A. Martin (Univ. de Rennes) – *Eusèbe de Césarée et ses continuateurs grecs*; F. Ruggiero (Univ. di Bologna) – *Le „Cronache” di Sulpicio Severo come „sacra historia” e come impegno ecclesiale*; E. Prinzivalli (Univ. La Sapienza di Roma) – *Conclusioni*. Z okazji spotkania przewidziano również wystawę w Bolońskiej Bibliotece Uniwersyteckiej znajdujących się w niej starożytnych kodeksów, m.in. *Codices Bononienses* 3643 i 3644, zawierających Euzebiuszowe *Praeparatio evangelica* i *Demonstratio evangelica*.

11. XXXVII I XXXVIII DNI AUGUSTIAŃSKIE W RZYMIE

W ciągu dwóch najbliższych lat odbędą się również XXXVII i XXXVIII Dni Augustiańskie, organizowane tradycyjnie co roku przez Instytut Patrystyczny „Augustinianum” w Rzymie.

XXXVII Dni Augustiańskie odbędą się w dniach 8-10 maja 2008 r. na temat: **Małżeństwo chrześcijan: egzegeza biblijna i prawo rzymskie** (*Il matrimonio dei cristiani: esegesi biblica e diritto romano*). Autor *Listu do Diogneta* pisał pod koniec II wieku o chrześcijanach, że „żeńią się jak wszyscy i mają dzieci, ale nie porzucają nowo narodzonych” (5, 6). Podobnie w tym czasie wypowiadali się apologetyci chrześcijańscy: na Wschodzie – Atenagoras z Aten (*Prośba za chrześcijanami* 33), a na Zachodzie – Tertulian (*Apologetyk* 42). Na chrześcijańskie pojęcie małżeństwa wpłynęły różne czynniki: Pismo Święte, prawo rzymskie, ówczesne poglądy filozoficzne, zwłaszcza platońskie i stoickie, a także starożytne wielowiekowe praktyki i zwyczaje. Związek małżeński, choć zawiera w sobie aspekty prawne oraz wielowiekowe zwyczaje i tradycje, został ustanowiony przez Boga, a tekst z Księgi Rodzaju (2, 23-24) stanowi jego podstawę. Jego normy prawne zostały udoskonalone i uzupełnione przez inne zalecenia biblijne (Mt 19, 3-8; 5, 31-32; Ef 5, 21-33), a tekst św. Mateusza stanowi, jak podkreśla wielu Ojców Kościoła, prawdziwe „prawo małżeńskie”. Małżeństwo chrześcijańskie jest więc regulowane przez prawa ludzkie, jak

i boskie, które niekiedy przeciwstawiają się sobie wzajemnie, jak to zaznaczał św. Hieronim: „prawa cesarów różnią się niekiedy od praw Chrystusa” (*List 77, 3*; por. Augustyn, *Mowa 392, 2*). Nad tymi właśnie przypomnianymi wyżej problemami pragną się pochylić organizatorzy XXXVII Dni Augustiańskich pytając, m.in., czy i na ile cesarskie prawodawstwo małżeńskie uległo chrystianizacji, badając przy tym biblijne, teologiczne, prawne i rytualne jego aspekty w oparciu o różnorodne dostępne źródła literackie, epigraficzne, papirologiczne i ikonograficzne. Tematyka prelekcji usystematyzowana została według pewnych dziedzin lub Ojców Kościoła: św. Ambroży, św. Augustyn, małżeństwa mieszane, aspekty prawno-filozoficzne, egzegeza biblijna, Ojcowie Łacińscy oraz Wschód i Zachód.

Natomiast XXXVIII Dni Augustiańskie odbędą się 7-9 maja 2009 roku na temat: **Diakonia, diakonie, diakonat: semantyka i historia** (*Διακονία, diaconiae, diaconato: semantica e storia*). W wielu ostatnich badaniach filologicznych ujawniły się mało znane aspekty semantyczne greckiego terminu *διακονία* i jego pochodnych, a także informacje o pochodzeniu i rozwoju diakonatu, *cursus honorum* i pierwszych diakonis (por. m.in. H.J. Sieben, *Voces*, Berlin – New York 1980, s. 61). To właśnie zachęciło organizatorów XXXVIII Dni Augustiańskich do dalszych analiz tego terminu w literaturze wczesnochrześcijańskiej rozważając jego znaczenie w relacji do Kościoła, posługi i samego diakonatu. Chodzi im o pełniejsze odkrycie roli diakona w liturgii, we wspólnocie chrześcijańskiej i poza liturgią, w jakim sensie stanowił on „oczy i uszy” biskupa oraz jakie są różnice w jego posłudze w różnych regionach geograficznych i w różnych patriarchatach, a także jaka w tych miejscach była rola diakonis; chodzić też będzie przy tym, o przybliżenie roli diakonii w Rzymie. Organizatorzy zdają sobie sprawę, że pełne wyjaśnienie powyższych problemów wymagać będzie dociekań badaczy różnych dyscyplin, dlatego proponują ograniczenie swych badań do trzech dziedzin, w których należy się poruszać: 1. Zakres filologiczny, obejmujący teksty literackie i epigraficzne, 2. Zakres archeologiczny, obejmujący dziedziny monumentalne, ikonograficzne i ikonologiczne, 3. Zakres religijny, obejmujący rytualność oraz funkcje liturgiczne i pozaliturgiczne diakonów i diakonis.

Wszyscy pragnący wziąć udział i wypowiedzieć się czynnie w jakimś komunikacie (do 20 minut) na powyższe tematy, winni zgłosić jego tytuł oraz krótkie streszczenie (do 10 linijek) do końca listopada roku poprzedzającego konferencję na adres: Segreteria Incontri Augustinianum, Via Paolo VI, 25 – 00193 Roma, Italia; fax +39 0668006298; e-mail: incontri@patristicum.org.

12. BISKUP CHROMACJUSZ I JEGO WIEK

W 2008 r. Kościół starożytnej metropolii Akwilei obchodzić będzie 1600. rocznicę śmierci swego wybitnego metropolity – biskupa św. Chromacjusza (388-408). Jubileusz ten postanowił obchodzić na dwóch płaszczyznach – kościelnej i naukowej. Aby wprowadzić duchowieństwo metropolii w tematykę tych obchodów władze kościelne w listopadzie (15, 22, 29) 2007 r. zorganizowały dla kapłanów i diakonów trzy spotkania, na których wybitni znawcy starożytności chrześcijańskiej wygłosili dla